HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

Lausunto

Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

24.9.2020

Asiantuntijalausunto: E83/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Pellolta pöytään strategiasta (Farm to Fork)

Näkemyksenään Komission tiedonantoon Pellolta Pöytään strategiasta (Farm to Fork) Huoltovarmuuskeskus (HVK) esittää seuraavaa.

Huoltovarmuuskeskus suhtautuu myönteisesti vuoteen 2030 ulottuviin Pellolta pöytään strategian tavoitteisiin, joilla pyritään parantamaan EU:n ruokajärjestelmän kestävyyttä. Huoltovarmuuskeskus pitää tärkeänä, että strategian toimeenpanossa pyritään vahvistamaan ruokajärjestelmän kokonaiskestävyyttä ja kilpailukykyä ympäristö ja luonto huomioon ottaen. EU:n tulisi myös edistää globaalilla tasolla ruokajärjestelmien kestävyyttä ja ympäristönäkökulmien huomioon ottamista.

Huoltovarmuuskeskus kannattaa komission aloitetta EU:n yhteisen valmiussuunnitelman laatimisesta elintarvikehuollon ja elintarviketurvan varmistamiseksi, mukaan lukien varmuusvarastointi. Elintarvikesektorin huoltovarmuus ja ruokaturva tulee varmistaa kaikissa tilanteissa. EU-tasoinen valmiussuunnittelu ei kuitenkaan poista kansallisen varautumisen ja ratkaisujen merkitystä. Huoltovarmuuskeskus toivoo, että EU:n yhteinen valmiussuunnittelu koskisi ensisijaisesti sellaisia elementtejä, joiden ratkaiseminen vaatii unionitasoista yhteistyötä, kuten sisämarkkinoiden toimivuus, vapaa liikkuvuus tai yhteisvarastointi.

Koska strategia kattaa koko ruokajärjestelmän arvoketjun, tulee varmistaa, että alkutuotannon ohella myös muiden ketjun toimintojen ja toteutettavien toimenpiteiden tarkastelu on tasapainossa. Huoltovarmuuskeskus näkee tärkeänä esimerkiksi aktiivisen kansalaisviestinnän toteutettavista toimenpiteistä. Huoltovarmuusorganisaation KOVA-toimikunta on esimerkki varautumiseen liittyvässä kansalaisviestinnässä.

Strategian toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota jäsenvaltioiden lähtötilanteisiin ja olosuhteisiin sekä kokonaiskestävyyteen, ottaen huomioon ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat sekä vaikutukset eri alueisiin. Eri alueiden lähtötilanne ja mahdollisesti jo tehdyt strategian tavoitteita edistävät toimenpiteet tulee niin ikään ottaa huomioon.

Alkutuotannon tuotantopanoksista lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käytön alentaminen on EU-tasolla tavoiteltava toimenpide. Tämän ei saa kuitenkaan vaarantaa kasvintuotannon laatua, määrää ja huoltovarmuutta. Strategia mainitsee prosentuaaliset vähennystarpeet ja tämä ei kaavamaisesti toteutettuna takaa tavoitteiden toteutumista. Tavoite on tältä osin muutoinkin epäselvä. Olennaista näiden tuotantopanosten käytössä on vastuullinen ja todelliseen tarpeeseen perustuva käyttö. Suomessa kasvinviljelyn asiantuntijoiden mukaan monissa tapauksissa

on jo näiden tuotantopanosten liian vähäistä käyttöä, joka vaikutta huoltovarmuuteen ja myös ilmasto- ja ympäristötavoitteiden toteutumiseen. Tuotannon on oltava määrällisesti ja laadullisesti riittävä korkea ja se voidaan saavuttaa, jos kasvinterveydestä ja ravitsemuksesta huolehditaan riittävän hyvin. Terve kasvusto ja mahdollisimman korkea satotaso parantaa ravinteiden hyväksikäyttöä ja hiilen sidontaa.

Luonnon monimuotoisuutta ja ekologisuutta tulisi edistää piennar- ja suojavyöhykkeillä, sekä luonnonhoitopelloilla. Näitä toimenpiteitä Suomessa on varsin voimakkaasti jo toteutettu. Tavoitteena tulisi edelleen olla tämän edistäminen ja viljelyn monipuolistaminen erityisesti alueilla, joissa viljelykierto ja kasvilajivalikoima on kapea.

Ravinteiden käytön kaavamaista alentamista tärkeämpänä asiana tulisi pitää ravinteiden parempaa kierrätystä ja kasvilajin ja viljelylohkon ravinnetarpeen tietämystä. Suomessa ollaan tässä jo varsin pitkällä. Maatalouden bioenergiaratkaisut ovat hyvin käyttökelpoinen työkalu tavoitteen toteutumisen edistämiseksi.

Luonnonmukaisen tuotannon kasvattaminen kotieläin- ja kasvintuotannossa EU:ssa 25 %:iin maatalousalasta on kannatettava tavoite, eikä tämä taso vaaranna huoltovarmuutta ja ilmastotavoitteita. Kasvun tulisi olla kuitenkin markkinaehtoista. Luonnonmukaisen tuotannon osuuden kasvattamisessa on kuitenkin otettava huomioon, ettei siinä päästä samaan tehokkuuteen kuin tavanomaisessa tuotannossa tai integroiduissa viljelyjärjestelmissä. Jossain vaiheessa tuotantomäärät voivat pudota elintarviketuotannon tarpeiden ja huoltovarmuuden kannalta liian alas. Tällöin on tehokkuutta kasvatettava tavanomaisen viljelyn osalta voimaperäistämällä viljelyä, tai raivattava lisää peltoalaa viljelykäyttöön.

Viljelymenetelmästä riippumatta (luomu tai tavanomainen) strategian toimeenpanossa tulisi korostaa maan kasvunnon ylläpitämiseen ja kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä ja edesauttaa pyrkimyksiä tuottaa laadukas ja runsas sato tuotantoyksikköä kohden.

Toimitusjohtaja Janne Känkänen

Valmiusasiamies Juha Mantila